

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi

**Viite: lausuntokierros, VN/15298/2019 luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi mm. työtapa-
turma- ja ammattitautilain muuttamiseksi**

Tapaturmavakuutuskeskus (TVK) on työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen lakisääteinen keskusyhteisö, joka toimii työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vakuutuksen toimeenpanon ja kehittämisen yhteiselimenä.

Hallituksen esitysluonnos sisältää muutosehdotuksen kahteen työtapaturma- ja ammattitautilain säännökseen. TVK esittää niistä seuraavassa kommentit erikseen:

Työtapaturma- ja ammattitautilain 121 §

TVK ymmärtää tarpeet tarkistaa työtapaturma- ja ammattitautilain 121 §:n säännöstä vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkärin osallistumisesta korvausasian käsittelyyn. Säännös on ollut työtapaturmavakuutusta koskevassa lainsäädännössä vuodesta 1997 alkaen ja siihen on tehty vuosien aikana useita muutoksia. Säännökseen on kohdistunut paljon väärinymmärryksiä. Pykälästä on myös tehty kansalaisaloite sen muuttamiseksi. Lisäksi säännöksen tulkinnasta on annettu mm. laillisuusvalvojan kannanottoja.

Korvausasiaa koskevan päätöksen oikeellisuus ja sen perustelujen ymmärrettävyys ja päätöksen tekemisen ja sen saamisen joutuisuus ovat oikeusturvan kannalta merkittäviä asioita. Hallituksen esityksellä pyritään vaikuttamaan niihin. Vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkärin toiminta on keskeisessä asemassa, kun laaditaan etuuspäätöksen ns. vakuutuslääketieteellisiä perusteluja.

TVK:n näkemyksen mukaan lain 121 §:ään kohdistuvat väärinymmärrykset eivät kohdistu vain sen sanamuotoon tai tulkintaan. Kyse on laajemmin käsityksistä siitä, miten lakisääteiset vakuutusjärjestelmät toimivat, miten niissä tehdään etuuksia koskevia päätöksiä ja mitkä ovat eri osapuolien roolit etuuteen johtavassa tiedontuottamis- ja korvauskäsittelyprosessissa.

TVK pitää hyvänä sitä, että ehdotettavalla lakimuutoksella pyritään vaikuttamaan ongelman juurisyihin. Hallituksen esitysluonnoksen perusteluissa on pyritty kuvaamaan potilasta tutkivan ja hoitavan lääkärin sekä toisaalta vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkärin tehtävien ja roolien eroa. Esityksessä on lisäksi kuvattu sitä roolia, joka vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkärillä on yhtenä asiantuntijana muiden joukossa vakuutuslaitoksen korvauskäsittelyorganisaatiossa. TVK näkee kuitenkin riskin siinä, että pykälään ehdotettavat muutokset ja esityksen perustelut eivät muodosta loogista ja yhtenäistä kokonaisuutta. Toisin sanoen, pykälästä ei välity selkeästi sama viesti kuin muodostuu perustelujen kokonaisuutta lukemalla.

TVK:n näkemyksen mukaan pykälään kirjattava ”kunnian ja omantunnon kautta” vahvistus vaatimus on tarpeeton ja antaa harhaanjohtavan käsityksen vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkäriin roolista. Vahvistuksen tausta on terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 23 §:ssä ja siinä sen käyttötarkoitus on erilainen kuin mitä on vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkäriin kannanotto. Jälkimmäistä ei anneta itsenäisenä ratkaisuna tai lausuntona ulkopuoliselle taholle vaan kannanoton arvio sisältyy tehtävään etuusasian päätökseen, jossa on oltava riittävät perustelut ratkaisulle ja josta on valitusmahdollisuus.

Vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkäri ei tapaa hoitosuhteessa etuudenhakijaa/potilasta eikä siten tee potilasarviota eikä tee potilaasta diagnoosia tai määrää potilaalle hoitoja. Sen sijaan asiantuntijalääkäri tekee vakuutuslääketieteellisen arvionsa oikeudesta etuuteen pohjautuen hoitavan lääkärin esittämiin tilankuvauksiin ja löydöksiin. Asiantuntijalääkäriin arvio muodostaa yhden elementin vakuutuslaitoksen virkavastuulla tehtävässä korvausasian ratkaisemisessa ja päätöksen antamisessa. Asiantuntijalääkäriin arvio ei ole itsenäinen potilasarvio tai lausunto, vaan osa korvauskäsittelyssä syntyvää aineistoa, johon päätös siten perustuu.

Terveydenhuollon ammattihenkilölaista kopioitu vahvistuksen sanamuoto voi vahvistaa väärää käsityksiä vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkäriin roolista ja tehtävistä ja sekoittaa niitä hoitavien lääkärin roolin kanssa. Kunnian ja omantunnon kautta - vahvistus saattaa harhaanjohtavalla tavalla korostaa vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkäriin päätöksentekijäroolia muihin korvauspäätöksen tekemiseen osallistuviin asiantuntijoihin nähden. Lisäksi ammattihenkilölaista kopioitu sanamuoto antaa käsityksen siitä, että asiantuntijalääkäriin työssä olisi kyse potilaan hoidosta, tutkimisesta ja diagnosoinnista ja siten ammattihenkilölakia sovellettaisiin asiantuntijalääkäriin työhön etuusasian ratkaisussa.

Vahvistus-vaatimuksen lisääminen tarkoittaa toimeenpaneville vakuutuslaitoksille IT-järjestelmätöitä ja muutoksia korvauskäsittelyprosessiin. Näin ollen se lisää toimeenpanon kustannuksia.

TVK pitää perusteltuna sitä, että lakimuutos antaa työtaturma- ja ammattitautiasiansa vakuutuslaitoksille harkintavaltaa asiantuntijalääkäriin kannanoton hankkimisessa. TVK:n näkemyksen mukaan harkintavaltaa tulisi olla myös myönteisissä ansionmenetyskorvausta koskevissa ratkaisuissa eikä niitä tulisi esityksen perusteluissa sulkea kategorisesti pois harkintavallan käyttämisessä.

Työtaturma- ja ammattitautilain 81 §

TVK kannattaa työansioikäsihteeseen tehtävää muutosta, koska mm. työnantajan hallinnollisen taakan näkökulmasta ja toimeenpanon selkeyden kannalta on tarpeen säilyttää työansioikäsihteen yhdenmukaisuus työeläketurvan kanssa. Myös palkkatietojen ilmoittaminen tulorekisteriin on sujuvampaa, kun työansioikäsihte on yhdenmukainen eri sosiaaliturvajärjestelmissä.

Voimaantulosäännökset

TyTAL 121 §:n muutos on tarpeen tulla voimaan siten, että sitä sovelletaan kaikkiin vahinkotapahtumiin ja niiden korvauskäsittelyyn sattumis- tai vireille tuloajasta riippumatta. Toisin sanoen, muutettua säännöstä ei sovelleta vain muutoksen voimaantulon jälkeen sattuviin vahinkotapahtumiin tai vireille tuleviin korvausasioihin. Jos pykälään lisätään vaatimus

”kunnian ja omantunnon kautta” - vahvistuksesta, se edellyttää muutoksia toimeenpanijoiden it-järjestelmiin. Vahvistus-vaatimuksen voimaantulo vuoden 2021 alusta voi siten olla haasteellinen vakuutuslaitoksille.

TyTAL 81 §:ssä on kaksi voimaantulotilannetta:

- Korvauksen perusteena olevat työansiot - muutosta tulisi soveltaa lainmuutoksen voimaantulon jälkeen sattuviin vahinkotapahtumiin. Lainvalmistelussa tulee ottaa vielä yksityiskohtaisemmin kantaa esimerkiksi vuosityöansion vertailuvuosien laskentaan.
- Vakuutusmaksun perusteena olevat työansiot - muutosta sovellettaisiin lain voimaantulohetkestä alkaen.

TAPATURMAVAKUUTUSKESKUS

Janne Reini
toimitusjohtaja